

2025

DOSSIER #47

DOSSIER PEDAGÓXICO PARA A REALIZACIÓN DE ACTIVIDADES NUN HORTO ECOLÓXICO

ASOCIACIÓN DE APOIO A PERSOAS CON
TRASTORNO DO ESPECTRO AUTISTA (TEA)

Introdución

O presente dossier ten como obxectivo proporcionar unha guía detallada e técnica para o **deseño, implementación e desenvolvemento de actividades nun horto ecolóxico dirixido a persoas con TEA**. A través do traballo hortícola, preténdese fomentar a inclusión, o desenvolvemento de habilidades persoais e sociais, e a mellora da calidade de vida mediante a aprendizaxe significativa e adaptada.

Fundamentación teórica

O horto ecolóxico como recurso pedagóxico

O horto ecolóxico constitúe un espazo de aprendizaxe transversal, sustentábel e vivencial, que permite traballar contidos curriculares, valores ambientais, hábitos de vida saudábeis e competencias sociais.

Beneficios para persoas con TEA

- Mellora da motricidade fina e grosa
- Fomento da autonomía e autorregulación emocional
- Desenvolvemento de habilidades sociais a través do traballo cooperativo
- Redución do estrés mediante o contacto coa natureza
- Facilitación da aprendizaxe mediante metodoloxías visuais, manipulativas e rutineiras.

Obxectivos

Obxectivos xerais

- Promover a inclusión e participación activa das persoas con TEA nun contexto comunitario e natural.
- Potenciar a aprendizaxe significativa a través da experiencia directa.

- Favorecer o benestar físico e emocional dos participantes.

Obxectivos específicos

- Coñecer os ciclos naturais e procesos básicos da agricultura ecolóxica
- Adquirir habilidades hortícolas básicas (sementa, rega, transplantado, recolección)
- Desenvolver a responsabilidade e o traballo en equipo
- Interiorizar rutinas e normas básicas no contexto do horto

Perfil do participante

Persoas con TEA de distintos niveis de apoio, entre 6 e 40 anos. O programa adaptarase segundo a idade, capacidades, necesidades sensoriais e intereses de cada persoa, contando coa participación de profesionais especializados (educadores/as, terapeutas ocupacionais, monitores/as de tempo libre, etc.).

Estrutura do proxecto

Localización e deseño do horto

- Horto adaptado: camiños accesíbeis, bancais elevados, sinalizacións visuais e pictogramas.

- Espazos diferenciados: zona de ferramentas, compostaxe, sementeiro, invernadoiro, descanso.
- Sistemas de rega ecolóxicos e automatizados cando sexa preciso.

Equipamento necesario

- Ferramentas manuais adaptadas (mangos ergonómicos, materiais lixeiros).
- Recipientes para plantación (xardineiras, macetas, bancais).
- Material gráfico de apoio (pictogramas, secuencias visuais, guías paso a paso).

Recursos humanos

- Coordinador/a pedagóxico/a
- Monitor/a hortícola ecolóxico/a
- Persoal de apoio especializado en TEA
- Voluntariado e/ou familias

Metodoloxía

Enfoque metodolóxico

- **Metodoloxía TEACCH:** estruturación espazo-temporal, apoio visual, secuencias rutinieras.
- **Aprendizaxe experiencial e manipulativa.**
- **Adaptación individualizada:** tarefas divididas por pasos, reforzo positivo, tempos de descanso.
- **Traballo por proxectos e centros de interese.**

Estrutura das sesións

- Benvida e anticipación da actividade.
- Preparación do material e normas de seguridade.

- Actividade hortícola (segundo planificación semanal)
- Recollida, limpeza e avaliación
- Peche con reforzo visual e verbal

Programación de actividades

Actividades segundo as estacións:

ESTACIÓN	ACTIVIDADES PRINCIPAIS
Primavera	Sementa de hortalizas (leituga, cenoria), plantación de flores, creación de compost
Verán	Rega diaria, coidado de plantas, recolección, control ecolóxico de pragas
Outono	Recolección de cabazas e tubérculos, preparación do solo, sementeira de inverno
Inverno	Mantemento de ferramentas, observación da fauna, actividades de interior (manualidades con sementes)

Actividades complementarias

- Obradoiros de reciclaxe e reutilización.
- Cociña saudábel con produtos do horto.
- Visitas a feiras ecolóxicas ou hortos escolares.
- Elaboración dun diario visual ou mural colectivo do horto.

Avaliación

Avaliación dos participantes

- Escalas de observación (autonomía, interacción, motricidade, atención)
- Rexistro fotográfico e visual de avances
- Autoavaliación adaptada (emoticonas, pictogramas)

Avaliación do proxecto

- Reunións periódicas co equipo educativo.
- Enquisas de satisfacción a familias e usuarios/as.
- Indicadores de participación e implicación.

Aspectos técnicos de agricultura ecolóxica

- Utilización de sementes ecolóxicas e locais
- Asociación de cultivos e rotacións
- Control biolóxico de pragas (plantas aromáticas, trampas cromáticas)
- Compostaxe con residuos do propio horto
- Non utilización de produtos químicos sintéticos

Consideracións pedagóxicas específicas para TEA

- Uso constante de **apoios visuais** e anticipación
- Establecemento de **rutinas estruturadas** e previsíbeis
- Atención a **sensibilidades sensoriais** (uso de luvas, protección auditiva se é preciso)
- Flexibilidade nos tempos e tarefas

- Creación dun **espazo seguro** para a regulación emocional

Conclusión

O horto ecolóxico é unha ferramenta pedagóxica de alto valor inclusivo e terapéutico. Permite traballar múltiples áreas do desenvolvemento das persoas con TEA de forma natural, motivadora e adaptada. A implementación deste proxecto contribúe á inclusión social, ao respecto polo medio e ao empoderamento das persoas participantes.

HORTOS URBANOS

DA DEPUTACIÓN DE LUGO

